

ССКП КИИН КОМИТЕТЫН ПЛЕНУМУН ТУХУНАН ИНФОРМАЦИОННАЙ ИЙТИННЭРИИ

1976 снл кулун тутар 5 күнүгэр ССКП XXV съезинэн талыллыбыт Советскай Союз Коммунистическай партиятын Кини Комитетын Пленума буолла.

Пленум биир санаанан ССКП Кини Комитетын Генеральнай секретариатын табыарыс Брежнев Л. И. талла.

Пленум биир санаанан ССКП КК Политбюротун мааниак састааптаах талла:

Политбюро чилиэннэрэ табыарыстар Брежнев Л. И., Андропов Ю. В., Гречко А. А., Гришин В. В., Громыко А. А., Кириленко А. П., Косыгин А. Н., Кулаков Ф. Д., Кунаев Д. А., Мазуров К. Т., Пельин А. Я., Подгорный Н. В., Романов Г. В., Суслон М. А., Устинов Д. Ф., Щербицкий В. В.

Политбюро чилиэннэригэр кандидаттар табыарыстар Аллен Г. А., Деничев П. Н., Машеров П. М., Пonomarev B. H., Рышков Ш. Р., Соломенцев М. С.

ССКП Кини Комитетын секретардарынан талыллынылар табыарыстар Брежнев Л. И., Суслон М. А., Кириленко А. П., Кулаков Ф. Д., Устинов Д. Ф., Пonomarev B. H., Капитонов Н. В., Долгих В. И., Катушев К. Ф., Зимянин М. В., Черненко К. У.

Пленум ССКП Кини Комитетын ичинээди Партиянай кон-туруол Комитетын председателинэн табыарыс Пельин А. Я. бигэрэттэ.

Съезд уураахтарын—олоххо!

УЙГУ-БЫЙАН ФИРМАТА

Молдавияда «Быйанг научнай-производственной холбоһук» тэрийиннэ. Бу холбоһук почта туру-гун уонна агрохимияны научнайдык чинчийкини уонна ити-лэри республика хайаайыстыба-ларыгар практикада туттуунан дьарктанмактаах.

«Быйанг» — бу республикада тьа хайаайыстыбатыгар ахыс научнай-производственной хол-боһук. Ити туһунан Молдавскай ССР Тьатын хайаайыстыбатын министр И. Н. Березной ССТА корреспонденттар маанык көп-сөтө:

— ССКП XXV съезигэр табыа-рыс Л. И. Брежнев өгөрбүт да-кылаатыгар бөлүгүнэр: «Сага

научнай идеялары олоххо кил-лэрин итилэри сага булардаар, бүгүн кырата суох суолталлах соруку». Ити тьаллар республика-да научнай-производственной холбоһуктары тэрийин наадатын туһунан итэллэр. Республикада иккис сылын хонуу культурала-рын селекциатыгар уонна снэма хайаайыстыбатыгар, өрүрүт аһын үүннэрингэ уонна снри нүөлөстүүгэ, сады уонна вино-грады үүннэрингэ, сүөһү итти-лэригэр төрүлүбүт фирмалар үлэ-лиилэр. Кинилэр үлэлэрин тү-мүгэ научнай производствонь кытта снбээстээһин бу формата үрдүк көдүүстээһин дакаас-тыллар.

Кислороднай блон үлэбэ киридэ

«Запорожсталь» заводка мо-дун куустээх кислороднай блон үлэбэ киллэрилиннэ. Бу блон хас чаас ахсын 31 тьи, кубометр гаһы өгөрөн таһаарыада. Домен-най уонна мартеновскай охот-торго уулары сьаналаах ин-тенсификаторын бигэрин биллэр-дик улаатыада, оччоҕо чугууну уонна металамь уһаары улаа-

тыада. Кислород итинь сэргэ ыаллы «Днепропетсталь» за-вод электросталеннанил ь а й охотторугар бөриллибэ. Запо-рожье туттааччылары ити сити-һилэринэн ССКП XXV съезин уураадын олоххо киллэринни саралаатылар.

ССТА.

ССКП XXV съезин уураахтара үлэбэ сага ситиһиилэргэ ыгыраллар

Элбэх эмис эт иһин

ССКП XXV съезигэр ССРС но-руотун хайаайыстыбатын сайы-нарым сүрүн туһаайыларын туһунан ССРС Министрдарин Со-ветын Председатель табыарыс А. Н. Косыгин дакылаатын би-һиги коллективнык үлэһиттэрэ истинь бигэрэбилинин көрүстүдэр.

Кини Комитет Отчуотунай да-кылаатыгар уонна сүрүн туһаа-йыларга онус пачиеткада тьа хайаайыстыбатын сайынарыма ордух улахан сорукар туруору-луунулар. Ону олоххо киллэ-рингэ тьа снрия бары үлэһиттэ-ро ис резервдэригэр, туһаныла-млик кьахтары мугутуурдук арыһарга соруку ылынан үлэ-лиирбит наада.

Биһиги тохосу буолан 370 бо-роону көрөбүт. Элбэх эти өгөрөр иһин үрдэтилибүт өбөөтөлөс-

тибени ылынан, күннэтэ кьама-нылаахтык үлэлиибит. Ол үчү-гэй түмүктэрдээх буолла: бороос-куларбыт хайымы-үбүгэ 76,2 ки-лограмм эбиллэлэрин снсти-бүт.

ССКП XXV съезин сага ту-руорбүт сорукартын олоххо кил-лэрин, кыстык устатыгар бигр-дн бороон 110 килограмм улаа-тарын снтиннэ, быһыл совхоз-пугулар 40 тонна эти өгөрөн туттарыахпыт. Биһиги былы-рымынны кыстык устата бороон-норбутун 76 килограмм эрэ улаатыннарыбыпыт.

Күһүн өрдөтөн эби аһылыгы далайдык туттаң, ол өбөтөр күн-нэтэ 2 центнертон ордух искус-ственный үүтү өгөрөн иһэрдэ-

бит. Онон, бөйө үлэһитэр сага-ны кылэрдээххэ, дьобунаах тү-мүктэри снтинэр ынах баарын биһиги үлэбит көрдөрдө. Иччат сүөһүмү кьаһыннары төрөлдөйдүк итинь эти элбэтин дьобунаах резервэтинэн буоларын үчүгэй-дик өйдөөн туран, үлэ бу са-лаатыгар социалистическай нуо-талаһыны өссө көдүүстээхтик тэрийиэбит. Биһиги билигин ССКП XXV съезин докумуона-рын үөрөтинин саралаатыбыт.

Онон үлэбит хаачыстыбатын салгыы үрдөтөн, элбэх эти өгө-рууга бигр түмсүүдээхтик үлэ-лиибит.

П. ПЕТРОВ,

Хайахсыт сельснэй Советын депутата, иччат сүөһүмү интээчилэр старшайдара.

Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһук!

САНА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭҢИТТЭР
ДЕПУТАТАРЫН ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Х а б ы т
1931 снл алтынны
ыйтан тахсар

№ 31 (4765)

1976 оыл. Кулун тутар 11 күнэ
чэппизэ

Сыанага
2 гэрч

СЪЕЗД МАТЫРЫЙААЛЛАРЫН—МААССАБА!

М. Е. ПЕРМЯКОВ,
ССКП райкомун
инкис секретара.

Москвада 10 хонук устата бар-быт ССКП XXV съезэ үлэтин түмүктээтэ. Делегаттар, «ССКП Кини Комитетын Отчуоту итиннэ ис уонна тас политикада партия учараттаах сорукара» днэн ССКП КК Генеральнай секретара таба-рыс Л. И. Брежнев дакылаатын истөн уонна дьүүлэһэн баран, партия Кини Комитетын полити-ческай линиятын уонна практи-ческай үлэтин бүүс-бүтүнүү уонна толору бигэрэтиллэр. Съезд, ССКП Кини Комитетын Отчуотунай дакылаатын бигэрээн туран, да-кылаатка табыарыс Л. И. Бреж-нев туруорбүт балаһыаньалары-нан уонна сорукарынан бөйө-лэрин үлэлэригэр салайтаралларыгар бары партиянай төрүтэлэри со-рудахтаата.

Съезд нуруот бүтүүнүн дьүүл-лөһитигэр толору бигр санаанан бигэрэбили ылыт 1976—1980 сылларга ССРС нуруотун хайаа-йыстыбатын сайынарыма сүрүн туһаайымыларын бигэрэттэ.

Партия кини органнын быы-бардаһын бигр ымыгыл түмсүү уонна сомодоһуу быһыытыгар майгытыгар ымытылына. Кини Комитет тэрээһин Пленумугар ССКП КК Генеральнай секретары-нан табыарыс Л. И. Брежнев бигр санаанан талылына. Пленум ССКП КК Политбюротун, партия КК Секретариатын быыбардаата.

ССКП XXV съезин үлэтэ партия уонна нуруот тулаахыйбат сомо-родоһуутун чагылхай демонстра-циятыннан буолла. Бу сүгүннээх событиэда бары дойдулар общес-твенностарын улахан болгомото-ро түмүлүннэ.

Хаангүруу Коммунистическай

партия XXV съезин үлэтин быһыгы оройуонмут үлэһиттэрэ сүгүн сөтэриинэн көтөн көрдүдэр. Ки-инилэр съезд аһылытын тэрэ-һиннээхтик радионан иһитилэр, телевизорунан көрдүдэр. Ити күн 27 сиргэ үлэһиттэр кнэг түг-сүлээх иһитиннэрэ ымытылыбыт-тара, «Съези үлэһин айхаллы-быт» днэн тематическай биэчэрдэр атаарылыбыттара, оскуодаларга үөрэнээчилэр үөрүүлээх линейка-лара, пионерскай сбордар буолу-талабыттара. «Коммунистартан холобур ылабыт» днэн тематиче-скай уруоктар тэрээһиннээхтик атаарылынылар. Бастын үөрэ-нээччилэри адр пионердар көккэ-лэригэр ылым долгутуулаах мү-нүүтэлэргэ кубулуйдулар. Съезд үлэһиттэр күннэригэр 62 үлэ кол-лективтарыгар муньахтар ымы-тылынылар, партиянай антип куу-һичэн 72 лекция аарылына, үгүс бөснөдө, политинформация өгө-һулунна, уусуран самодеятельно-бы Бүтүн Союзтаары көрүү II ту-ра тэрээһиннээхтик садаланна, Культура дьэлэригэр 40 кон-церт тургуорулуна, 127 өркин хайыата таһаарылына. Ити по-литическай уонна культурнай дьаһаллар оройуон үлэһиттэрэ съезд үлэтин диригиник билснхэ-лэригэр кьады бигэрдилэр.

Ханна бадарар буоларын курдук, биһиги оройуонмутугар производ-ственной коллективтар съези үлэ-бэ көрө бөлөхтөрдөөх көрүстүлэр уонна съезд үлэһиттэр күннэригэр

ударний вахтада турдулар. ССКП райкомугар уонна райсовет испол-комугар кьаһынлаах үлэ араап-пардара киллдилэр. Съезд иһин-нээди социалистическай нуотала-һым кьаһынлаада Эрилин Эрис-тинн аатынан совхоз ССКП обко-мун, Саха АССР Министрдарин Советын, ПОСУОС уонна ЫВСЛКС обкомун өйдөбүннүк дипломунан наараадаланна, XXV съезд Пре-зидиумугар арааһардынар чнэскэ-тигистэ. Кьаһынлаах үлэ араап-парын өгөрдулар: Субуруускай аатынан совхоз, «Сельхозтехника» холбоһуктун, «Якутсельстрой» трест ТМУтын, кинсөтэ дирек-циятын, типография, снбээс уе-лын, эт-үүт комбинатын, суол учаастатын, олох-дьаах комбинатын коллективтара итиннэ оро-йуон комсомолеттара уонна ыч-чаттара.

ССКП XXV съезэ дойду модун кьадын салгыы улаатыннардыгы, советскай дьон олохторун уйгутун үрдэтигэ сага киллэрилин бө-лиэтээтэ. Съезд тас политикада айз уонна аан дойдулаагы бигр-гэ үлэлэһин иһин, нуруоттар көнү-лэрин уонна тутулуга суох буо-лууларын иһин охсүһууга эмнэ сага сорукары туруорда.

Билигин съезд бөлүгөтөбит кар-бинэрин олоххо киллэрингэ үлэ садаланна. Ону, бастатан туран, съезд теоретическай уонна прак-тическай кнэг ис хоһоонноох ма-тырыяалларын хас бигрдин со-ветскай кини диригиник үөрөтин-титтон, этигэр-хааныгар иһэрин-титтөн саралаанмактаах. Отчуоту-

(Бүтүүтүн 2 стр. көр).

Уөскүлэн борооннор

ХАТЫЛЫ. Иччат сүөһүмү тө-лөһүтүүгэ оһыттаах сүөсүһүттөр коммунистар С. Г. Кривошапкин уонна В. К. Дорогунова дьулуур-даах үлэ үтүө холобурун көрдө-рлөлөр. Семен Григорьевич 48 бороону көрөр. Олоро кыстык 5 мыйгар 530-туу грамм суукка ахсын улаатан, хас бигрдиннэ-рэ 50,6 кг эбиллини бигэрдилэр. Оттон Варвара Константиновна

иттэн туруорар 50 борооннорут-тан хас бигрдиннэригэр 77,6 кг привели ылла.

С. Г. Кривошапкин бу күннэ-р-гэ бороон сууккатаары орто улаатытыл 900 граммга төрө-дөргө кьаһанар.

А. ГОТОВЦЕВА,

Субуруускай аатынан совхоз.

Графигы куюһаран

ЧАКЫР. Эдэр сүөсүһүт Ню-бина Филипова 1976 снл икки ыйынаагы үүт ыамын былаанын бигр фуражнай ынахтан маһы-на 178 кг аһарда. 334-түү кг үүтү ыата. Оттон кыстык биэс мыйгар хас сыһаарылыбыт ынадын ахсыттан 5570-нуу кг

үүтү ыан кээлэ. Ити графигтан 77 кг ордух.

Кини кулун тутар бастаань декадатыгар хас матар ынадын ахсыттан күннэтэ алталык-сөт-төһүн кг үүтү ылары снстиэ.

П. ФЛЕГОНТОВ,

Эрилин Эристинн аатынан совхоз.

СЪЕЗД МАТЫРЫЙААЛЛАРЫН— МАССАБА!

(Бүтүүтэ. Иинин 1 стр. көр).

Най дадьыааҥа табаарыс Л. Н. Брехнев: «Съезд идеяларын хас биирдн коммуниста, хас биирдн советскай киһиэхэ тиэрдиң—пропагандистар, лектордар, дакылаатчыктар өрө буолбакка, билиити партийнай активистарбыт барыларын бочуоттаах нэстэрэ итиник. Бу үлэбэ билиитин бүтүнүтүн, эйдөтөр сатабыллыгын бүтүнүтүн, дууһабит төлөнүн бүтүнүтүн биэрпэх тустаахпыт. Ити барыта—съезд уураахтарын хабаҥа суох олоххо киллэрин биэр усуллубуйата» диир этинтэ съезд, матырийаалларын киэн маассага тиэрдингэ быһаччы ыйынан буолар. Партийдан тарилтэлэр бу күннэргэ съезд матырийаалларын пропагандалааһына киэн актив түмөр эбээһинэстээхтэр.

Партийдан үөрөхтөөһүн билигин кэмгэ кылаабынай соруа—ССКП XXV съезин уураахтарын дириктин үөрэтиң. Үрдүк теоретическай семинардарга съезд матырийаалларын 3 занитие көрүлэр. Семинардар үлэлэрин «Сайдыбыт социализм усуллубуйатыгар партия оруона» диир теоретическай конференциянан түмүктүүлэр. Партийдан үөрөх орто уонна алын звеноларынгар съезд матырийааллара 5—6 занитиера үөрөтиллэлэр. Үөрөх дылаа истээччилэр ССКП XXV съезин матырийаалларынгар зачету туттарыларынан түмүктөнүбө. Комсомольскай полит-үөрөх систематыгар 5 занитие ымыттылар, алтыс занитиера «Партия—билиити эпохабыт өйө, чыдаа уонна суоһаа» диир темаба ленинскэй зачет буолар. Экономическай үөрөх систематыгар съезд матырийааллара олохтоох матырийааллары кытта мккэ сибээстээн эмнэ 5—6 занитие устата үөрөтиллэлэр. Үөрөх дылаа зачеттары тутуунан уонна боспадалаһыларынан түмүктөнүбө.

Полит-үөрөх дылаа түмүктэнэрэ чугаһаата. Онон занитиени нэдиһэ айымытыаха. Партийдан тарилтэлэр пропагандистарга көмө семинардары тарийнхтээхтэр. Пропагандистар истээччилэри съезд туруорбут сорууттарын олоххо киллэрингэ түмөр смаллаах-соруктаах занитиелары ымытыахтаахтар.

Бу күннэргэ сир айы лектордар, политинформатордар, агитатордар үлэлэрэ съезд матырийаалларын маассага тиэрдингэ, ордуу дьон үлэлэр уонна өлөрөр сирдэринэн өйдөтүүгэ туһайылыахтаах. «Знание» обществон алын тарилтэлэр лектордары барыларын түмэн, съезд сүрүн матырийаалларынгар идэтиһэн лекциялары быһаарыахтаахтар. Партийдан тарилтэлэр съезд уураахтарын үөрэтэр маассабай куруһуонтары, лекторийдары тарийнхтээхтэр.

Съезд матырийаалларын көрдөрөн пропагандалааһын ордуу көдүүстээх. Урукку өттүгөр өгөһүлүбүт көрдөрөн агитация ис хоһононо эргэрдэ. ССКП XXV съезин докумуоннарыгар олохтоһон бу күннэргэ киһи сагалым өгөһүлүөхтэн. Култура бары учреждениеларыгар, бары үлэ коллективтарыгар партия XXV съезин уураахтарын олоххо киллэрингэ ыһыгар тунсабай формалар, өйдөнүмтүү ис хоһоонноох көрдөрөн агитацияны өгөрүү соруа турар.

Бу улахан политическай суолталаах үлэбэ култура, киһи, бэчээт, олохтоох радио—идеологическай фронт бары үлэһиттэрэ түнэ тардылыахтаахтар.

Пропаганда уонна агитация бары средстволарын уонна формаларын киһи киһи туһанаң партийдан тарилтэлэр ССКП XXV съезин историческай уураахтарын олоххо киллэрингэ үлэһиттэри күннэргэ түмөр, көрүлүүр эбээһинэстээхтэр.

Куоталаһыны бэрэбиэркэлиибит

Кыстыкка ким бастаата, ким хаалла?

ССКП райкомун бюрота, райсовет исполкома уонна профсоюз райкома общественнай сүөһү кыстыгын биэс ыйыгар оройуон совхозтарын, совхозтар отделениеларын, фермаларын, звеноларын, сүөһү инитинин үлэһиттэрин социалистическай куоталаһыларын түмүктэрин көрдүлэр.

Куоталаһымга биэс ыйдаабы былааннарын үтүүт валовой ымыгар 127 бырыһыан, биһир буражнай ынахтан ыһыгына 118 бырыһыан, үтүүт государство атымылаһыныга 138 бырыһыан, эти государство туттарыныга 107 бырыһыан төлөртоон барыта 119 баллы мабыт Эрилик Эристини аатынан совхоз (директор Филиппов Р. А., партком секретари Дмитриев Н. С., профсоюз рабочемун председателэ Ефимов Г. Д.) кыайылаабынан табыста. Киһиэхэ көһөрүллэ сылдьар Кыһыл знамя иниттээн хаалларылына.

Совхозтар отделениеларын икки ардыларыгар социалистическай куоталаһымга кыстык биэс ыйы былааннарын үтүүт валовой ыһыгына 27 бырыһыан, биһир буражнай ынахтан ыһыгына 12 бырыһыан, бороонун төлөһүтүүгэ 31 бырыһыан, үтүүт государство атымылаабыныга 36 бырыһыан аһара төлөртоон барыта 100 баллы хомуйбут Карл Маркс аатынан совхоз Болугурдаабы отделинэ бастаата. Бу отделениеба эмнэ көһөрүллэ сылдьар Кыһыл знамя иниттээн хаалларылына. Иккис миэстэни 97,46 баллаах Эрилик Эристини аатынан совхозтан Хонтово отделинэ, үсүһү — 95,54 баллаах эмнэ ити совхозтан Хайахсыт отделинэ ымылар.

Кыстык ааспыт ыйдарыгар хас биирдн буражнай ынахтан ортотунан 533 кг үтүүт ыан соруудабын 166 бырыһыан төлөрбут Карл Маркс аатынан совхоз Тонгүргэстээх ферматын коллектива (старшай Старостина М. Т.) куоталаһымга бастаан табыста.

Иккис миэстэни ынаах ахсыттан 514 кг үтүүт мабыт Эрилик Эристини аатынан совхоз «Юбилейнай» фермата (старшай Кузьмина А. Т.) үсүһү — ферма ынаабын ахсыттан 467 кг үтүүт ылбыт эмнэ ити совхоз Вырмы ферматын коллектива (старшай Тарабукина В. К.) ымылар.

Бороон көрөр звенолар куоталаһыларынгар хас биирдн бороон орто улаатымытын 85,3 кг тириэрдит Фомин К. В. слайдаччылаах «Юбилейнай» ферма звено (Карл Маркс аатынан совхоз) бастаан, көһөрүллэ сылдьар ымылааһынаа Мазаров Н. С. салайар Миньиньэлэ ферматын звено (Эрилик Эристини аатынан совхоз) тунпун сүөһүлэрин сүтүгэ суох интэн, биһир бороон орто улаатымытын 80 кг ситиһэн иккис миэстэлэни. Үһүскэ тунпун бороонунун 99,5 бырыһыан тыдынаах инитт уонна биһир бороон орто төлөһүтүүтүн 80,3 кг тириэрдит Новгородова М. И. салайар «Аартык» ферматын звено (Карл Маркс аатынан совхоз) табыста.

Ыаньымыттартан кыстык биэс ыйыгар буражнай ынаабын ахсыттан ортотунан 881 кг үтүүт ыан соруудабын 14,4 бырыһыан аһарыт Эрилик Эристини аатынан совхоз «Юбилейнай» ферматын Кузьмина А. Т. бастаата. Киһиттэн 7 кг-нан хаалан Тонгүргэстээх ферматын ыаньымыта Артемьев А. Н. (Карл Маркс аатынан совхоз) иккис, буражнай ынаабын ахсыттан 757 кг үтүүт мабыт Кузьмин Е. М. (Эрилик Эристини аатынан совхоз) үһүс буолулар.

Бороон көрөччүлэр куоталаһымыларынгар көрөр-хараһар 50 бороонун сүтүгэ суох интэн, хас биирдн 90,2 кг төлөһүтүүт Карл Маркс аатынан совхоз Болугурдаабы отделе-

ниеттэн Абрамова М. А. кыайылаабынан аабылына. Эмнэ ити отделиннэттан 50 бороонун барытын тыдынаах интэн, хас биирдн 89,9 кг-га тириэрдит Савин А. Д. иккис, тунпун бороонунун 97,8 бырыһыан тыдынаах интэн, хас биирдн 96 кг төлөһүтүүт Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтаабы отделиннэттан рабочайа Сергеев М. П. үһүс миэстэлэнилэр.

ССКП райкомун бюрота, райсовет исполкома, профсоюз райкома кыстык ааспыт ыйдарыгар биһир буражнай ынахтан үтүүт ымыга, ыччат сүөһүнү төлөһүтүүгэ, эти государство атымылааһыныга Карл Маркс аатынан совхоз (директор Макаров С. П., партком секретари Оконешников М. С., профсоюз рабочемун председателэ Дьяконов Л. А.) ортон үтүүт валовой ымыга уонна биһир буражнай ынахтан ыһыгына Субуруускай аатынан совхоз (директор Белых М. И., партком секретари Ефимов Е. Е., профсоюз рабочемун председателэ Драгунов Г. А.) былааннарын ыраабынан төлөрботохторун бэлиэтэтилэр уонна ити хаһаайыстыбалар салаааччыларын чугастаабы бириэмэбэ хаалыттан тахсалларыгар эбээһинэстээтилэр.

Общественнай сүөһү кыстыгын саамай эппиэттээх кэмэ—иниититтэр. Онон сибээстээн ССКП райкомун бюрота, райсовет исполкома, профсоюз райкома сүөһүнү көрүүнү-хараһыны салгыы тунсарыны хааччылан кыстыкка ымыллыбыт социалистическай эбээһинэстээтилэр булгуччу төлөрлөрүгар совхозтар парткомнарын, директордарын, сельсоветтар исполкомнарын, профсоюз рабочемнарын сорудахтаатылар.

● Специалист субэтэ

СЫЛГЫНЫ КӨРҮҮ-ХАРАЙЫ

Профессор М. Ф. Габышев экспедицията онорбут оныттарыттан көрдөххө, саха ыччат сылгыга бэрт бытаһыһа улаатар уонна төлөһүтүр уратылаах. Ийэтин эмэ сылдьар кулун ыйаһына сайын сууккада ортотунан 1,0—1,2 кг эбиллэр эбит буоларына, кыһын төлөһүтүүтэ букатын төхтүүр. Оттон кыһын туораан күөххэ үктэниилэрингэр күһүнүгэ ыйаһыныгарын атымыдар 10—12 бырыһыан, ыччат сылгы уонна биэлэр 20—30 бырыһыан сүтэрэллэр. Ити түмүгэр саха ыччат сылгытын улаатытыа, төлөһүтүүтэ республика согуруу оройуоннарыгар 5 сааһыгар, оттон хоту оройуоннарыгар 6 сааһыгар уурайар.

Ол иһин Саха сирин кытаанах, тыһыс айылдаах, уһун кыһыннаах усуллубуйатыгар кулуннары кыһын сөптөөхтүк көрүү-хараһымы, этэнигэ смл таһаарымы түргэнник ситэр үрдүк хаачыстыбалаах, тулуурдаах, до-руобай сылгыны ымы биһир сүрүн төрөтүтүн буолар. Кыһын сылгынын уордаан инитигэ ордуу бастарыктаах үс кэм баар: күһүн муус туруута, кыһын (ахсыны—олуһу) улахан тыһыны кэмэ, саас (кулун тутар, муус устар) сунту охсор маадын тыаа. Бу кэмнэргэ сылгы ыраһын быһымытынан, ханнык бадарар хаһаайыстыба аһымытын балансыгар сылгыны эһи аһатымын эрдэттэн учуоттаабыт буолуохтаах.

Хаар халыҥа ортотунан 50—60 см уонна субан сылгы аһарыттан ордууга суора эһи аһатыллар буоллабына, онуку дыһын сылгыга сеп орто дыһынан аабылаха сеп. Манник түбэлтэбэ сылгыны эһи аһатыга бэрт адыһах аһымык өрсүөттөннэр. Итинне табыгастаах миэстэни уонна хастаран аһатар мөччирэнири-

нан алаастар үрдүк хонуттарын, сэдэх ойуурдаах сирдэри, өрүстөр хөчөлөрүн, куруһунары, күөллэр оттоох кыһымыларын, хайалар тэллэхтэрин, аһаларын, холу-балар, алаастар көччирэлэрин туһанылыахтаах. Кыһынны мөччирэнир сүрүн отторунан бөдөн уонна кыра үкэрдэр, бөрдүгэс, халтарай от, соку, аһын мөһүн, чымыбааһы эһи буолаллар.

Ол эрэри айылба араас кубулуһаттарыттан сэрэммит иһин, онтон тутулууга суох сылгыны барытын племеннэй туруктаах интэн таһаарар соруу турар. Дьыл ула-рийымыта сылгы инититигэр кэмгэр көрөн сөптөөх бөлөмтөнү уураһы эрийэр. Ол курдук, кыһын, көмнөх күһүн иниттэ иһирик иһигэр тыага аһаттааха, көх-сүгэр хаар түһөн уулаан, мууһуран хаалар. Сааскы тыаа бириэмэттэргэр уонна ол кэһиниттэн аһарас, чалгын сирдэргэ хастаран аһатар эмнэ сатамат. Торо дьэтэххэ, хаар үрдэ аһарын кэһингэ дьыһынниһар, хомурахты-йар, мөччирэн төстү мөлтүүр. Хаар итинник чыһаабы-тин сылгы туйаһынан хаһарытар ымытар саниэтин—өрсүөттүүр энергиятын—хаар аһыттан булбут аһы-лытын дуомунан кыайан толуйбат. Онон ити кэмгэ хани сулбу түһэр, көтөхтөрөр. Дьэ бу сааһа—кулун тутар, муус устар ыйдарга—сылгыны үтүгөн содуустук эһи аһатылыахтаах. Оһиң хаһалаах сирдэргэ—ойуур хатаар, кыра чонкучаа алаастарга, көөнкүйэ, аһа, куобах сирдэргэ, хайалар тэллэхтэригэр—хаһыны мөччирэнир чугаһыгар—итиник 10—15 хонук устата «иһи өһнөтө» эһи аһатыллар.

Хаһыны сылгыга ыран эрэре киһи саниэте суох буолу-руттан, муһа мууһуруттан, түүтэ тааһаабытар-

тан, үрдүгэр түспүт хаары кыайан дьыһынниһеккэ көх-сө муус дьыһа буоларыттан биллэр. Манник турук-таһаарына киһи этэ-хаһаа сыһыа сойор, ону иһэрэ сатырыгар элбэх энергията барар, күһү-уора астар. Аһылыга ону кыайан толуйбакка түргэнник ыраар, хам-сыһа мөдөөхсүйэр, олус дьүдүйэр, устунан бөгүөрэн өлөн сеп. Итинник түбэлтэлэргэ көхсүн хаарын ыра-ыраастанылыахтаах, үөртөн арааран ыһан эһи аһатыга туруорулуохтаах.

Сылгыны сааскы эһи аһатыга олус уонна кыра-тых ырыттары тус-туспа бөлөххө араарылыахтаах. Оччолуна сылгы сылгыны мкпат, аһыттан көһөөн үтү-руйэн кэһипэт буолан түргэнник көмүтүнэн барар. Бу курдук тутан эһи аһаты барыстаах уонна кө-дүүстээх.

Манник күһүлээн аһатыттан ураты анаан эһи аһа-ты баар. Ол—атырдары саһтарыга, оттон уулаах биэлэри үчүгөйдик төртүлэлэртэр бөлөмнэһин. Сата-нар буоллабына, саһтарын кэмэ саһааннан 20—30 хонук иһиннэ, атырдары сыһытар уонна күөскэ аһатар наада, оттон уулаах биэлэри төртөхтөрө биһир-балтарва ый иһиннэ эһи аһатылыахтаах. Манна сыл-гыһыттартан дьүһүрустуба хайаан да олохтоһуохтаах. Биһиргэ холбоһон үлэлэтэххэ, үлэ-хамнас чөччир, кү-дүмсүйэр, уулаах биэлэри, аһын да группа сылгылары зооветеринарий көрүүгэ-истингэ үчүгөй усуллубуйа тариллэр.

Хаһаайыстыбалар салаааччыларо, зооветеринарий үлэһиттэрэ уонна тустаах үлэлээх сылгыһыттар бу үһэ бэлиэтэммит субэлэри туһаныахтарына уонна олохтоохторуна, сылгы инититигэр билигин да таһа-турар сүтүгү аччатыга, кыһынны кэмгэ көрүүгэ-хараһыга биллэр-көстөр хамсааһыны таһаарыах этибит.

А. МАЛЫШЕВ,

госплан-холбоһук сылгыга селекционер-зоотехник.

СОВХОЗ ЧЕМПИОНА

Ара зойду Удгу саригийн амь-
лаларыг фронтга барьт убайда-
рми, алалрын созууян адьа-
кыра салстаах, санардын чороч-
кы улаатан эрэр залалтар от-
охон кэбүйбүттара, оёуһунап,
атынан формаларга от-мас тас-
ныттара. Соролхот өскүлэлдэ
салгы үөһөлэр кыалхара суох
буолбута, бүтүн кэртэн ыла-
лалар-алалар кыһиларэ днэн ки-
һилэр ээ халдыттара.

Очигтоогоо кэлхээс илгшин үлдээгчигээ, Амиа нээн хөчөгүн хибүү отун косилжанаан оууста рынга Сергей Кузьмин улахаа дьентон хаайсыбакка үлээнирээ. Кини өт оуустарар массыната бурдун ыстарар сэлжната алдын турбута дьэн суох буолара. О. ылларга кэлхөө бас билэр сүрүү техникатынан аабыллар итэ мас- сыныалары Сергей олуэ кычыйыа көрөрө, үкөүтөр байота оронгон нүүрө, сезон устата тохтоло суох үлээниилэрин түһүгэр туох-бааи нуустатын уурап түрэн кыһал- лара.

Техникада дээрдгээх үлэ-
лтийн хэмжээний трактористар
курстарыгтэр шалгыгтара. Огно
сигийнхилээхүик үөрөнэн, аныг
үйе энхиин келетүн тэгйиниин т

тар кыскаланын торсөбүт-үсөкө-
бүт колдонулар калып механизми-
тер атайын сунушта 12 жыл буюн
окута. Баланын Сергей Тимофеев-
ич Кузьмин Кара Марке атайы-
нан сомхоз кизин туттар тракто-
рына.

Кини өрдүк таһармаллаахтык кырдык да тиригэй-хорутан тахсар күнү кытта тэҥэ өлөрөйдүдөн тохсуе нийлэткэ сылаларыыр үлээлэ. Төрөөбүт-үөскээбит Аччыгыс нэлээн хочолоруур күөх айыллы кэбиһан көп калыкта, сир оңоруста, от-чааһыста, Оттоҥ нийлэткэ түмүктээһиннээх сылытар ДТ-75 маркалаах тракторунан өңөрбүт үлэстэ 2395 гектарнай гектарга ыҥыаскыста. Итиннэ үрдүк көр-сүтүүгө соххоһа кини эрэ сый-тистэ. Ол да кини соххо 1975 сылга чыһион тракторунан алын сүгүүн сүбүтэ.

— Трактор тооа да тийнх, малаад коло буулбуутун ийин, күүнэтэ корүүнэххэ, олоһуунах-ха эрэ тигинэччи үлэлиир. Киинэхэ кичэллик сыһманнастлах-ха, туох эмэ саахалданыах сур-дук буолаларына, ону тутатына туоратан, ысаран биэрдэххэ, киини үйэтэ ажыа үбүүр, — диир Сергей Тимофеевич. Итинник тыллари омыттаах тракторист эдэрдирь туһайаа өрүүтүн атыаччи.

Кичи билигтин руулаан ийэр-тракторынан алтыс сызын тохто-ло суох үлэлин сымдыра да тех-никада дыйгытээх хаһаайыһын-сыһыамнаһарын өссө биһирдэ би-гэргэтэр. Оттон ССКН XXV съё-дэ үлэлиир күннэригэр чемпион үрдүк аатын «үһүн биһирбэт гына» үлэһэтэ. Ыраах да чутас да хо-чолортон фермаларга кэбинни-дээх оттору, оттор майы таһыага таһаарыылаахтык үлэлээн, күн-нээди нуорматын аһара толор-тоото.

Н. КУЗЬМИН.
Е. ХАРИТОНОВ фотота.

УКРАИНСКОЙ ССР. Хмель-
ницкой уездом Дунаевской сре-
днейшей Манов селотугар культу-
рнай-бытовий уонна олорор дык-
лэри тутууга аналган онус пил-
летнаба 5 молулуйун солнуобай
керүүлүнэ. Ити 250 тыһыныкч
солнуобайынан тохсус пиллетна-
ба керүүлүбүтүнэбэр элбэх.

«Украина» колхоз соёло эконо-
мической уонна социальной сой-
лдьытын кизг программатын
олуххо киллэринтэ кини олох-
тоохторун үлэллэр, сынньанар
уусуобуйаларын куорат гизингэр
чугаһатар. Макавнаба үчүгэй
олорор дыһаар, уон кылаа:таах
аснуола, эргизин киинэ, олох-
дьаһах дыһаар, колхозтаахтар
оболера сынньанар сайынны-
лаабырдарда тутулуннулар. Күүл
кытыгытыгар бату парнаба сана-
торий уонна ууһа эһтэнэр сана-
торий корпустара дыһаартаахтар.

Онуэ пятилеткаба Манов селотугар Культура дыбарыаһа, спортивнай комплесе, сад-дъаһыла, элбэх квартиралаах олорор дьомолор тутуллуохтара.

Үнхээ хангаас сним:кназ
«Украина» санаторий сүрүн жор-
пуна.

Үүхээ уна: Социалистический
Улз Геройа, УССР Верховнай Со-
ветын депутата, колхоз предсе-
дателя В. Стеньгач, председатели
селбуйааччы В. Афицкая, кол-
хоз тутааччы-инженер М. Бед-
нар уонка мылаабынай бухгал-
тер С. Винницкая село сайдыы-
тын былланын дууллаһаһаллар.

Аллараа снимонка: Манов бии
саага уулуссата Учительская.

В. СТЕПАНЕНКО фототз.

Биз с ы л г а —
1652 солкуобайдаабы

Мин сүүрэн үлэм тахынан
бултуур идэлээхнин. Онноосор
ыраах Эдынгөн оройуонугар
тнийэн күндү түүлээгн сого-
туоркалаан нэлэр сыллардаах
этим. Ол иһигэр 1972 сылга
оройуон любитель-булчуттары-
гар ыгырымы таһааран, ити
дьыл тнэх кварталдыгар 364
солк. суумалаары туттары-
тым.

Түмүнтээхпиннээх сэл IV
кварталыгар 288 солкуобай-
даары бултаабытым. Итинэн
тохсус пятилетка устатыгар
Нийэ дойдум хаһыанатыгар кил-
лэрбит «сымнаабыс кыһыл көмү-
лүм» 1652 солк. таһыаста.

Бийлал да итг идэвхнэн дьарыгтанабын, совор суолун бырага илиппин, Күүһүм-намырын тийгэринэн баа' өт-түбүнэн бултуур санаалаахпын

Е. КОЖУРОВ,
лесник

Хартово.

КЫАЙЫЛААХ—УУС-АЛДАН

Олуныу бұтанык күүнэригэр өрүс илнитиги эгэрин биэс оройуонун кинофикатордарын 1975 сылга социалистическай кусталаһыларын түмүгэ Чуранчыга таһаарыллыныч. Түмүк 13 үдэ көрүсүр олоһулуна.

I мястани 106,95 баллы хомуйбут Зус-Алдан, II мястани 96,76 баллаах Амма, III мястани 87,1 баллаах Мэнгэ-Хагалаас оройуоннара ыллылар. 52,64 баллаах Чурунчы тордус, 10,35 баллаах Алексеевскай байыс мястэлэри ыллылар.

Бастаабыт Уус-Алдан оройуона көбө сымдыар Кыымл зна-
малан, Саха АССР Министрлэрин Советын Кинофикация
управлениетын уонна культура үлэһиттэрин профсоюзун обко-
мун Бочуотунай Грамотатыннан, II—III миэстэни ылабыт Алякс,
Мингэ-Ханталаас оройуоннара сэлэхтоох киносеть дирекциятын,
профсоюз райкомун Бочуотунай грамотатыннан наараадалан-
гылаар.

Түмүк оюбулдар куннаригар оройуоннар делегацияларын чилленинэ «Маарымчаан» киинотейатрга, 1975 сылга куоталабын кыйааылаадынан тахсымы Одулууннааы (старшай Федорев В. И.), 1976 сылга оройуон кинофикатордарыгар ыгырымы табааран улэлиин сыдыар Диригизээри (старшай Федосеева М. М.), сага монтажтамын 23 КИР кинопипаратуралаах Хатылытааы (старшай Навлункая А. В.), оройуон бонир бастыг улэлаах Кытаанахтааы (старшай Константинова А. Д.) киноустанопкаларга сыриэттылар, киномеханиктар улэлэрин кытта билестилэр уонна бэйэлэрин улэлэрин оытын атаастастылар.

В. ЗВЕРСТОВА

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

СССР райкома, райсовет исполкома, революционный, бойбуйсуй уонна үлэс албан аат мулууба грандаскай сэрэн активнай ыттылылааба, колхознай тутуу ветерана

ДАНИЛОВ НИКОЛАЙ КОНОНОВИЧ

уһун, ыдрахан ыларыттан олбүтүнөн бокуонинук нэргэт-
тэригэр, аймахтарыгар, билэр дьонноругар байаларын
күүтүрбэннэрин тиэрдэллэр.

Райсовет исполкомун норуот Үөрэбинтигэр отдела, Чурапчы орто уонна 1 №-дээх адыс кылаастаах оскуолаларын коллективтара Саха АССР оскуолаларын үтүөлээх учууталыгар М. Д. Соловьевага, оскуола үлэһитэ М. И. Соловьевага таптыыр адалара, колхознай тутуу ветерана

СОЛОВЬЕВ ДМИТРИЙ САВВИЧ

уһун, ырахан ыарыттан өлбүтүнэн сибээстээн бэйэлэ-
рин эириг кутурдааннарын биллэрэллэр.

Колхознай тутуу ветерана, пенсионер

СОЛОВЬЕВ ДМИТРИИ САВВИЧ

уһун, марахан марымтан өлбүтүн, диригичи куруту-
йан туран билэр дьонугар иһитинэрэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, сизиннэра, хос сизиннэра,
кийиэттэра, аймахтара.

«Сама слых» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского
Исполкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся
Чурапчинской области АССР.

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700, Чурапчы с. Нарл Маркс
уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор — 91-395, отделлар — 91-495, уопсай —
91-505.